

Denník príslušníka Domobrany
Vendelína Krajčoviča
(22. marca – 5. mája 1945)

DANIEL HUPKO

DIARY OF HOME GUARD'S MEMBER VENDELÍN KRAJČOVIČ (MARCH, 22ND –MAY, 5TH 1945)
by Daniel Hupko

*

TAGEBUCH DES LANDWEHRANGEHÖRIGEN VENDELÍN KRAJČOVIČ (22. MÄRZ – 5. MAI 1945)
von Daniel Hupko

Obdobie druhej svetovej vojny a problematika Slovenskej republiky 1939 – 1945 patria v našej spoločnosti z viacerých dôvodov stále medzi pertraktované, živé témy. Napriek tomu možno u časti verejnosti či médií pozorovať nevôľu pri snahe o ich objektívne zhodnotenie. V dejinách však nie je nič iba čierne alebo iba biele.

Naším cieľom je na základe analýzy denníka vojaka Vendelína Krajčoviča prispieť k bližšiemu poznaniu posledných týždňov existencie slovenského štátu, najmä však slovenskej armády. Súčasne chceme nadviazať na niekoľko vojenských denníkov či spomienok účastníkov udalostí druhej svetovej vojny, ktoré boli prednedávnom publikované a ktoré nám poslúžili ako inšpiračný zdroj.¹

Denníky ako také sa všeobecne považujú za autentický prameň s vysokou výpovednou hodnotou, ktorú im dáva bezprostrednosť záznamu a minimálny čas, ktorý ubehol od priebehu udalosti k jej zapísaniu.² Osobné zápisky z druhej svetovej vojny sú u nás pomerne vzácne, čo bolo spôsobené viacerými skutočnosťami, medzi inými aj tým, že obdo-

1 *Z prameňov k dejinám 1. Slovenskej republiky 1939 – 1945 II. Denníky a spomienky vojakov z východného frontu 1941 – 1944.* (Zost. M. Lacko). Trnava 2006, tenže: *Spomienky učiteľa z poľského pohraničia. Historické rozhľady II.* (Zost. M. Duchoň – M. Lacko – I. Varšo). Trnava 2005, s. 325-327, LACKO, M.: Denník Vincenta Lofaja – príslušníka 2. technickej divízie v Taliansku v roku 1945. *Vojenská história*, 10, 2006, č. 4, s. 126-133.

2 LACKO, M.: Úvod. In: *Denníky...*, s. III.

bie Slovenskej republiky 1939 – 1945 bolo až do roku 1989 tabuizované a preto ani archívy nevlastnia osobné denníky vojakov.³

Denníky nám umožňujú bezprostredné poznanie vojnových udalostí z pohľadu ich priamych účastníkov. Pohľad pešiaka obohatený o vlastné komentáre, ktoré sú odrazom vnímania udalosti, zachytáva mnohé aspekty, ktoré by inak historikovi ostali skryté. Takto dostávajú dejiny výraznú plasticitu, ktorá z nich nerobí iba výpočet suchých faktov. To je jeden z dôvodov, prečo dnes tzv. oral history a v jej rámci aj publikovanie denníkov prežíva svoju renesanciu. Hodnota osobných písomných svedectiev však nespočíva len v bezprostrednosti zachytenia udalostí, bez dodatočnej cenzúry. Ich pisatelia nasledovali vytvorenie pomníka svojej vojenskej dráhy (ako napr. memoáre niektorých generálov a pod.), ale slúžili im ako prostriedky zaznamenania myšlienok a pocitov, ktoré v danej chvíli nemali možnosť iným spôsobom ventilovať. Práve preto sme sa i my rozhodli venovať pozornosť denníku jedného z radových vojakov, ktorý zachytáva záverečnú fázu najničivejšej vojny ľudských dejín.

Ako je známe, dôsledkom začínajúcej nacistickej okupácie krajiny a súčasne Povstania 29. augusta 1944 sa slovenská armáda de facto rozpadla. Už pod dohľadom a prísnu kontrolou okupačných nacistických orgánov sa v septembri 1944 slovenská vláda pokúsila o jej postupné vzkriesenie, čo sa však v daných podmienkach mohlo podariť len čiastočne. Cieľom „reorganizácie“ bolo o. i. oslabenie povstalcov získaním vycvičených vojakov, využitie novokonštituovaných jednotiek na obranu pred postupujúcou Červenou armádou a v neposlednom rade i získanie kontroly nad článkami ozbrojeného mocenského aparátu: vojskom, žandárstvom, políciou a finančnou strážou.⁴ Nové budovanie slovenskej armády je spojené s nástupom **Štefana Haššíka** na post ministra národnej obrany dňa 5. septembra 1944. Haššík od prvej chvíle začal pracovať na podobe novej armády, pre ktorú sa vžil názov **Domobrana**. Pôvodné predstavy ľudác-

3 Tamže, s. IV.

4 KORČEK, J.: *Slovenská republika 1943 – 1945. K pôsobeniu mocensko-represívneho aparátu a režimu*. Bratislava 1999, s. 158.

kej politickej garnitúry boli však limitované záujmami nacistov. Hlavným tvorcom nemeckého návrhu bol pplk. Albert Elger, ktorý bol hlavným vojenským atášé nemeckého veľvyslanectva v Bratislave a súčasne poradcom ministra národnej obrany.⁵ V nemeckom návrhu sa počítalo, v súlade s usmernením Adolfa Hitlera, ktorý chcel odzbrojiť, internovať a na práce odsunúť všetkých slovenských vojakov, so vznikom iba dvoch ozbrojených peších plukov ochranného zboru Schutzkorps.⁶ Už štyri dni po svojom nástupe do úradu predložil minister Haššík svoju predstavu o novej slovenskej armáde. Presadzoval zriadenie všetkých druhov vojsk, čím chcel zabezpečiť aspoň minimálnu mieru samostatnosti a bojaskopnosti slovenskej armády. Zároveň začala pracovať i nemecko-slovenská prešetrovacía komisia, ktorej úlohou bolo prelustrovať dôstojnícke kádre a vybrať z nich len najspoľahlivejších dôstojníkov, ktorí mali byť postavení na čelo novovytvorených jednotiek. Svoje pôsobenia komisia skončila 19. januára 1945.⁷ Výsledkom jej práce bolo niekoľko stoviek prepustených dôstojníkov a 331 degradácií.⁸ Rovnako sa podieľala i na reorganizácii slovenského MNO, kde boli dosadení spoľahliví a lojálni ľudia.⁹ Jadrom Domobrany sa stala nitrianska vojenská posádka, ktorá zostala počas Povstania verná slovenskej vláde.¹⁰ Ako jediná posádka na Slovensku nebola odzbrojená. Od októbra 1944 boli súčasťou Domobrany i oddiely Hlinkovej gardy, žandárstva, štátnej polície, finančnej stráže a Hlinkovej mládeže.¹¹ Vzhľadom na nedostatok mužov v slovenskom vojsku minister svojim nariadením z 11. októbra 1944 s okamžitou platnosťou zakázal všetkým jednotkám, úradom a ústavom prepúšťať príslušníkov

5 Tamže, s. 159.

6 ŠKULTÉTY, J.: Kontrarevolučné úsilie Tisovej vlády v období Slovenského národného povstania (september 1944 – apríl 1945). In: *Slovenské národné povstanie roku 1944*. (Zost. L. Holotík). Bratislava 1965, s. 546.

7 KORČEK, J.: c. d., s. 159.

8 Podrobnejšie o tom: ŠKULTÉTY, J.: c. d., s. 573.

9 KORČEK, J.: c. d., s. 159.

10 JALONICKÝ, J.: *Povstanie bez legend*. Bratislava 1990, s. 255.

11 KLIMENT, Ch., K. – NAKLÁDAL, B.: *Slovenská armáda 1939 – 1945*. Praha 2003, s. 39.

brannej moci, bez ohľadu na ich odvodový ročník a príslušnosť k zbrani.¹² O nedostatku vojakov svedčia i mnohé hlásenia a zamietnutia žiadostí o odklad prezenčnej služby alebo o prepustenie.¹³ Nariadením z 24. októbra 1944 boli vyššie spomenuté zložky mocenského aparátu podriadené Haššíkovmu ministerstvu, čím bola centrálna zabezpečená kontrola týchto zložiek a zjednotené ich velenie. Vypracované bolo i poradie, ktoré vyjadruje dôležitosť a pravdepodobne i bojaschopnosť jednotlivých súčastí Domobrany: 1. Domobrana (vo význame samotné vojsko), 2. Hlinkova garda, 3. jednotky žandárstva, 4. polícia, 5. finančná stráž a 6. Hlinkova mládež (pracovnou organizáciou Hlinkovej mládeže bola Slovenská pracovná služba predvojenská, ktorá bola tiež vtelená do Domobrany).¹⁴ Vláda súčasne spustila propagandistickú kampaň, ktorá sa však nestretala s výraznejším ohlasom. Mnohí muži podliehajúci brannej povinnosti tušiac blízky koniec vojny zostali doma, alebo sa ukrývali v horách či na iných miestach. Týkalo sa to všetkých útvarov Domobrany. Pri mobilizácii vyhlásenej na 12. januára 1945 muselo asistovať žandárstvo. Mužom, ktorí nechceli poslúchnuť povolávací rozkaz, hrozili prísne sankcie.¹⁵

Po januárovej mobilizácii mala Domobrana 41 533 mužov,¹⁶ ktorých prezident Tiso nabádal do boja proti sovietskej armáde. Posledná mobilizácia počas existencie slovenského štátu sa uskutočnila 5. marca 1945 na základe vyhlášky ministra národnej obrany z 19. februára 1945.¹⁷ Pri tejto mobilizácii bolo odvedených 11 900 brancov, čím stav príslušníkov Domobrany dosiahol maximálny počet 53 433 mužov.¹⁸

12 VHA Bratislava, f. Ministerstvo národnej obrany SR 1939 – 1945 (MNO), spisy dôverné, inv. č. II/232, šk. 433.

13 VHA Bratislava, f. MNO, spisy dôverné, inv. č. II/232, šk. 433.

14 ŠKULTÉTY, J.: c. d., s. 558.

15 KORČEK, J.: c. d. s. 164.

16 KLIMENT, Ch., K. – NAKLÁDAL, B.: c. d., s. 134. Rovnaký údaj udáva i Jozef Škultéty (c. d., s. 558).

17 VHA Bratislava, f. MNO, spisy dôverné, inv. č. II/232, šk. 432.

18 KORČEK, J.: *Slovenská republika*, s. 164. Na tomto údaji sa zhoduje i s Jozefom Škultéty (c. d., s. 558).

Bojová morálka v armáde bola vtedy už mizivá. Veľká väčšina odvedencov i služobne starších vojakov nemala záujem na boji, priali si predovšetkým návrat domov a bezpečné prečkanie posledných týždňov krvavej vojny. V deň 6. výročia vzniku samostatnosti sa konala posledná prísaha nováčikov Slovenskej republiky. Na nasledujúci deň zvolal Štefan Haššík do Trenčína tajnú schôdzku vysokých dôstojníkov Domobrany, Hlinkovej gardy a polície, ktorej cieľom bolo zhodnotenie stavu novovybudovanej armády a možností jej použitia a bojového nasadenia pri obrane štátu. Kruh sa totiž pomaly uzatváral. Velenie armády zvažovalo, či má verné jadro slovenského vojska v počte asi 2 000 mužov brániť Trenčín alebo ustúpiť spolu s nemeckou armádou na Moravu.¹⁹ Pritom neustále prebiehal výcvik novonastúpeného mužstva a zladovacie cvičenia vojenských oddielov s oddielmi Hlinkovej gardy. Vo februári až marci 1945 boli dôstojníci i mužstvo posielaní na rozličné kurzy do Nemecka, aby tak získali zručnosti potrebné v boji.²⁰ 3. apríla 1945 prezident spolu s niektorými členmi vlády opustil Bratislavu, odišiel do Holíča a odtiaľ do rakúskeho Kremsmünsteru. V priebehu apríla 1945 obsadila Červená armáda takmer celé slovenské územie.

Práve obdobie záverečných týždňov druhej svetovej vojny reflektuje denník strelníka (dobový názov pre vojaka – pozn. aut.) Vendelína Krajčoviča. Autor ho písal v období od 22. marca do 5. mája 1945. Nejde o zápisky zaznamenávajúce strhujúce vojnové udalosti a bojové scény, práve naopak, denník je osobnou výpoveďou vojaka, ktorý si, ako sám uvádza, denník viedol preto, aby „*som domov niečo doniesol a nešiel domov ako pes!!!*“ Nižšie ho uvádzame v plnom znení. Skladá sa z dvoch častí. Prvá tvoria samotné denníkové zápisky, písané chronologicky a vlastnoručne do zošita. Druhou časťou sú pamätníkové zápisky zaznamenané samostatne do toho istého zošita na jeho konci po otočení zhora dolu, teda ide akoby o dva zošity v jednom. V denníku sme vykonali iba nevyhnutné úpravy, keďže jeho autor takmer vôbec nepoužíval interpunkciu a diakritiku. V záujme zrozumiteľnosti bolo nutné tieto nedostatky odstrániť,

19 KLIMENT, Ch. K. – NAKLÁDAL, B.: c. d., s. 134.

20 KORČEK, J.: c. d., s. 164.

pričom sme sa snažili v maximálnej možnej miere zachovať autenticitu textu. Z tohto dôvodu sme neopravovali štylisticky príznakové slová a nechali sme ich na pôvodnom mieste v tvare trnavského nárečia. Rovnako bolo potrebné do autentického písomného záznamu vložiť niekedy sloveso „byť“ v danom tvare, prípadne predložku alebo v záujme zrozumiteľnosti textu dopísať chýbajúcu koncovku či predponu a tieto uvádzame z dôvodu ľahkej identifikácie v hranatej zátvorke. Iné zásahy sme do denníka nerobili, všetky podčiarknutia a prečiarknutia boli rovnakým spôsobom vykonané i v rukopisnom origináli.²¹

Zápisky boli datované pisateľom iba v rozsahu dňa a mesiaca, chýba uvedenie roku. Vzhľadom na opisované udalosti je však zrejmé, že ide o záverečné vojnové dni roku 1945, od 22. marca do 5. mája 1945. Svedčí o tom aj zmienka o obsadení Bratislavy Sovietmi, ktorá, ako vieme, bola oslobodená 4. apríla 1945. V texte túto udalosť spomína 5. apríla.

Pisateľ denníka **Vendelín Krajčovič** sa narodil v obci Pác dňa 27. mája 1924, zomrel v Trnave 25. októbra 1996. Spadal do odvodového ročníka 1944. Odvedený bol 24. marca 1944 a do brannej moci vtelený 5. marca 1945.²² Z jeho záznamov vyplýva, že do prezenčnej činnnej služby nastúpil dvakrát: prvý raz 5. marca 1945, druhýkrát 1. októbra 1945.²³ Je možné, že svoju prvú vojenskú prísahu zložil krátko po svojom nástupe, 14. marca 1945, keď sa uskutočnila posledná prísaha slovenskému štátu.²⁴ Krajčovičove kmeňové záznamy však takmer vôbec neobsahujú údaje z obdobia slovenského štátu. Jeho pôsobenie v Domobrane možno bližšie spoznať iba na základe jeho denníkových záznamov: 17. apríla 1945 prišiel ako príslušník „*Delostreleckého odietu Domobrany*“ transportom do Welsu v Rakúsku, ktoré bolo vtedy súčasťou Hitlerovej ríše,

21 Na tomto mieste chceme poďakovať za pomoc pri štylistických a lexikálnych úpravách Mgr. Ivane Janáčkovej.

22 Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Vojenský archív – centrálna registratúra Trnava (ďalej iba VA – CR Trnava), Vendelín Krajčovič, kmeňové číslo 24-210-899-44 – náhradný záznam o službe.

23 VA – CR Trnava, Vendelín Krajčovič, kmeňové číslo 24-210-899-44 – kmeňový list, s. 4.

24 KORČEK, J.: c. d., s. 164.

a už o dva dni sa začínajú „...učiť o dele kaliber f, vzor 120 Ko - až do deväť hod.“ S najväčšou pravdepodobnosťou možno vysloviť tvrdenie, že cieľom cesty slovenských vojakov do Welsu bol výcvik a nadobudnutie znalostí a zručností, nutných pre nasadenie v boji.²⁵ Naše tvrdenie možno podprieť i ďalšími zmienkami v denníku, napr. zápisom z 21. apríla: „Na rozkaz nášho por. Hlubinu cvičíme rojnice, už po cvičení rozprávajú nám o orientácii vo dne a v noci.“ Na inom mieste píše: „... učili sme sa u dela a chodili sem-tam až konečne sme došli do učebne a písali sme prácu obsluhy u dela. Alebo: „Večer bola vychádzka zastavená, musíme sa učiť. Asi nás nutno potrebujú, bude koniec.“ Iný dôkaz než toto tvrdenie však k dispozícii nemáme.

Odhalit' dôvody presunu slovenských vojakov z krajiny a cieľ ich cesty bude úlohou ďalšieho výskumu. Treba však poznamenať, že trasa, ktorá je v denníku popisovaná je zvláštna, nakoľko viedla zo Serede cez Viedeň a Mauthausen do Admontu a následne sa transport z Admontu kus cesty rovnakou trasou vrátil a zamieril cez Linz do Welsu, ktorý sa stal, pravdepodobne dodatočným, cieľom cesty. Dôvod tejto zmeny smeru a pravdepodobne i cieľa cesty sa nám nepodarilo odhalit'. Ako najviac pravdepodobné sa javí, že veliteľ jednotky sa snažil vyhnúť priamej konfrontácii s Červenou armádou. Tým skôr, že išlo o pplk. Vsevolda Milodanoviča, ruského antibolševického emigranta, niekdajšieho bielogvardejca, ktorý mal, podľa svedectiev niektorých jeho podriadených vojakov, priam panický strach pred zajatím Červenou armádou.²⁶

Podľa kmeňového listu bol Krajčovič po druhom nastúpení prezenčnej vojenskej služby pridelený k automobilovému práporu č. 7 v Nitre.²⁷ Prísahu u tohto práporu vykonal v Nitre symbolicky 28. októbra 1945. Zo záznamov vyplýva, že 19. decembra 1945 po absolvovaní výcviku vodičov získal oprávnenie viesť osobné a nákladné vozidlo.²⁸

25 Tamže.

26 ŠČIBRAN, J.: Spojárom v 1. pešej divízii. In: *Denníky...*, s. 83.

27 VA – CR Trnava, Vendelín Krajčovič, kmeňové číslo 24-210-899-44 – kmeňový list, s. 1.

28 VA – CR Trnava, Vendelín Krajčovič, kmeňové číslo 24-210-899-44 – vojenský vodičský preukaz č. 56

Časť svojej prezenčnej vojenskej služby absolvoval ako vojak 7. automobilového práporu. 19. februára 1946 bol pridelený k spojeneckej kontrolnej komisii v Budapešti na žiadosť československého delegáta, kde pôsobil ako vodič osobného automobilu. 17. júla 1947 mu bol udelený *pochvalný dekrét za udatnosť a vojenskú zdatnosť*.²⁹ 22. júla toho istého roku bolo jeho pôsobenie v Maďarsku na žiadosť československého delegáta v Budapešti predĺžené.³⁰ K svojmu automobilovému práporu sa vrátil 1. septembra 1947 a do pomeru mimo činnú službu bol prepustený o deň neskôr.³¹

Veľkým hendikepom nášho snaženia je neúplnosť archívnych prameňov, ich nespracovanosť ale aj absencia podrobnejšieho odborného spracovania posledného úseku jestvovania slovenskej armády. Obmedzujúcim faktorom bola i nemožnosť získať doplňujúce informácie o denníku od jeho pisateľa, resp. bývalých spoluvojakov.

I napriek všetkým nedostatkom sa nazdávame, že denník podáva zaujímavý obraz osudov i zmýšľania jednotlivca, no čiastočne aj celého delostreleckého oddielu Domobrany, ktorý už do bojov nezasiahol.

29 Tamže, s. 6.

30 Tamže.

31 Tamže, s. 14.

Príloha č. 1

Časť A – text denníka

22. marca [štvrtok]

Robíme prípravy na odchod do Nemecka. Balíme a čo jedno-druhé skladám[e] do kufra a batoha dávame, čo je najpotrebnejšie a hlavne jedivo. Tato doniesol kufor a balík jediva, už ani neviem, kam to mám skladat'.

Po obede idem načierno domov do Trnavy, ale večer som sa hneď vrátil do kasárne, nič sa mi za to nestalo, všetko v najväčšom poriadku.

Ešte do polnoci rozprávame, rozlučujeme sa a poberáme sa spať!

23. marca [piatok]

O 5. hod. budíček, zbalíme si ešte veci, umyjeme sa, naraňajkujeme a hneď nástup. O 8. hod. došiel vel. odiel. ppl[k]. Wsevolod Miladanovič, prehovoril k nám a máme odchod s plnú polnú, na stanicu idem zmorený, lebo batohy i kufre sú veľmi ťažké, ale sme sa dostali na stanicu, batohy zložíme a musíme si usporiadať vozne a naládovať sa.³²

O 11. hod. máme poplach, sme v susednej dedine na cinteri,³³ po poplachu sme došli späť, je nástup na obed, dali nám asi 30 dkg salámu a povedali nám, že je to na 3 dni, trocha kávy a [ideme] do vozňov, o ½ 3. máme odchod zo Serede smer Bratislava. V Trnave dávajú nám čaj, dobrý je, poslednýkrát sa rozlúčim s mamu a ideme preč, ako som spomenul, smer Bratislava, hlavné mesto Slovenska!

Po ceste lúčime sa s krajom slovenským, v Bratislave stojíme a [na] naše veľké prekvapenie večer nás zamkli, aby sme neutiekli k lesnej správe.³⁴ V mužstve [je] zlá nálada, ale predsa s pomocou stráže sme otvorili vozne.

32 Vo význame nastúpiť s výstrojom i výzbrojou do vagónov.

33 Cintoríne.

34 Slangový výraz pre partizánske skupiny.

24. marca [sobota]

Ráno dostávame polievku, ale [za] nič nestojí, vylial som ju na kolaj a káva sa mi neušla. Ešte v hostinci sme si kúpili fľaše slivovice a máme odchod smer Dev. Nov. Ves, po prehliadke ideme do Nemecka. O ½ 11. sme prekročili hranice Slov. Nemecké v ¾ na 11 sme v prvej stanici - Marchegg-u.

Zdržujeme sa v stanici, pred obedom je poplach, vytiahnu nás von zo stanice, do [o] niečo bezpečnejšieho miesta, nič sa nestalo, po obede ideme spať, chodíme po stanici, niektorí kamaráti rozprávajú sa po nemecky, direk³⁵ im závidím, že vedia sa s nimi dohovoriť a ja neviem.

Po večeri ideme spať, nič sa nestalo, žiadny poplach, ani nič.

nedeľa, 25. marca

Robíme stále prípravy na odchod, ale stále sme v Marchegg-u, píšem domov list, poslal som ho po slov. želez.

Je poplach, máme odchod z vagónov, ideme do malého lesíka neďaleko stanice, spali sme a čo-ktorí, niektorí zase hrali v karty, jednému kolegovi liezla po hlave užovka (had, ale nejedovatý). Po poplachu ideme spať. Čas plynie až jedna radosť.

Večer som vypožičal na splátky 3 štrangy,³⁶ spravil postel z deky a spím ani doma v posteli. Veď to nebola obyčajná postel, veď štrangy sú predsa na to, aby som deku zavesil a spal na nej v lufte.³⁷

26. marca [pondelok]

Po raňajkách máme nástup a do vlaku odchádzame z Marchegg-u a zastavili sme sa až v Gendorfe.³⁸ Tam prežívame opravdový poplach, ale nie na vlastnej koži, len sa pozeráme, ako padajú bomby³⁹ na neďaleké mesto Strashof.⁴⁰

35 Priam.

36 Popruhy, pravdepodobne pásy kože.

37 Vo vzduchu.

38 Dolnorakúske mesto Gänserndorf. Leží na trati Břeclav – Viedeň.

39 Bomby.

40 Strasshof an der Nordbahn v Dolnom Rakúsku, ktoré leží na trati Břeclav – Viedeň.

Z Gendorfu ideme osobným vlakom, lebo náš trancpot⁴¹ odišiel a to len so strážou a niektorýma poručíci. Od mostu ideme asi 6 – 8 km peši, lebo je zbombardovaná trať, už z mesta, v ktorom teraz sme, posielame 6 mužov na výzvedy za našim trancportom,⁴² asi za ½ hodiny došli s radostnou novinou, že všetko naše je zachránené, ani tým, čo boli s tým vlakom, nič sa nestalo, ani si nevie nikto predstaviť, akú sme mali radosť, najviac za jedivom. Už ida cestou, boli niektorí Nemci mŕtvi a stanica úplne rozbitá, boli na nej vlaky s municiou a tie vybuchovali až do pozdnej noci, oheň zhasili až nad ránom. Pri nástupe nám rozprávali, ako sa máme držať pri poplachu v noci a museli sme i obutí a oblečení spať.

Po nástupe sme robili prípravy, všetko z kufrov zbaliť do tlumaka (ruksak) a chlebníka, potom ideme spať. V noci sa nič nestalo.

27. marca [utorok]

Neskoro stávame, umyjeme sa, pripravíme sa, ideme na nástup a pre kávu, len čo vypijeme, už je predpoplach. Edovi Svačinovi sa stratila deka, je prehladka, nič sa nenašlo. Vezmeme tlumaky, ideme do nedalekeho lesíka, tam odpočívame, ja píšem deník. Chlapci tu nahánajú veverku, vidíme 3 srnky, jednoho zajaca a pozeráme do mesta.

Chcem písať dopis do Trnavy, ale samé smutné správy, ešte si to rozmyslím. Napísal som, predsa poslal po stav. robotníkovi, poplach končí, ideme domov, por. Hlubina dáva nám [rozkaz] stále k zemi. Keď sme už mokrí, uspokojil sa a máme nástup, so spevom ideme domov (do vagónov).

Dostávame prídel, marmeládu zjeme a debatujeme, v meste sme, niektorí idú za bárešami⁴³ (za jedlo), prišli neskoro, bol krik, ale nič nestalo, zobrali sa niektorí a išli spať do auta, čo je na susednom vozni.

28. marca [streda]

Už som spomenul, že kamaráti, čo spali v aute, nevyplatilo sa to. O ½ 3. zobudím sa, už ideme, zdá sa mi, že naspät, ale rozhľadnem sa

41 Transport.

42 Transportom.

43 Ľahkými ženami.

a ideme na Viedeň, [v] nejakej stanici sme odbočili a Viedeň obešli, ideme len cez Flonirdorf,⁴⁴ predmestie Viedne, veľmi je zbombardované, továrne úplne. Ani nebanujem, že idem do Nemecka, mam veľké zážitky. Pred obedom prvýkrát fasujeme od Nemcov chlieb, maslo a konzervy, len čo sme sa naobedovali, došli za nami tí naši stratenci, Leo (Karol) veľmi rozpráva a druhí hovoria, že už aj plakal. Len čo dobehli, pohol sa vlak, ešte museli utekať, aby nezmeškali.

Prechádzame už len menšími mestami a dedinami, tieto neni sú doteraz veľmi zbombardované, ledva kde strecha nemá škridle. Sme v dedine Kirchbengon-Vágrom,⁴⁵ je tu veľmi moc Polky⁴⁶, Ukrajniek, aj mužstvo [je] veľka zgerba⁴⁷, niektorí debatujú už s nimi, Leo je veľmi srandovný. Abel dostal filcky, neni to hanba, ved' sme v samom prachu, musí sa vyholiť, ešte sa umyjeme do pásu a ideme do vagónov, potiahli nás kúsok za stanicu, k nášmu transportu⁴⁸ sú pripojené vozne, v ktorých sú evakovanti.

Večer spievame, mne sa dríme, spím, chlapci - ani spať im to nedá - behajú sem ta k vagónom, kde sú Ukrajinky, pred 11. sa to akosi uklidnilo, ale ráno pred štvrtú znovu veľké debaty, ešte zaspím, mám sen a v 6. hodín máme prvýkrát budíček vo vlaku.

29. marca [štvrtok]

Po vyčistení deky do poly umyť, obliecť a znovu debata o tej noci, čo sa prežila. Sme pri ohníčku, zohrievame sa, pán por. Dobiaš [je] veľmi dobrej vôle, debatuje s nami, bol som v dedine kupovať vajička, nedostal som, niektorí sú v hostinci, až [pokým] ich nezvolala zvolávacia trubka.

Cestujeme ďalej až do malého mestečka, menuje sa Krems n. Dunajom,⁴⁹ do večera všetko v poriadku, debatujeme až do noci, ideme spať, bol som už na mojej kolembajúcej postielke, keď naraz začal poplach.

44 Floridsdorf, dnes predmestie Viedne.

45 Dolnorakúske mesto Kirchberg am Wagram.

46 Poliek.

47 Zberba.

48 Transportu.

49 Obec Krems an der Donau v Dolnom Rakúsku.

Bleskove sa musíme obliecť, obuť a hybaj do vinohradov (ktoré sú po pravej strane kolaje a tiahnu sa až ku Kirchbengom-Vógrom⁵⁰ a tiahnu sa ešte ďalej na západ od mesta Krems n. Dunajom a ďalej už sa tiahne nejaké pohorie), no ideme stále hore, po skalnej stene je malý chodníček, ktorý vedie stále do kopcov, sme hore, sadli sme si na malú chvíľu, je koniec, ideme späť. Keď by sa niektorý šmekol, padol by a zabil by sa, lebo ideme, ako som spomenul, po úzkom chodníku a hneď pod nami je skala ani urezaná a hneď domy, ktorým vidíme len strechy, ďalej už schody, prejdeme späť, dáme sa vyzliekať a hybaj spať.

30. marca [piatok]

Ešte len stávam, chlanci mi hovoria, že v noci som veľmi chrápal a bili ma po zadku a ja o tom vobec neviem. Miro Vaculík mal straž od ½ 11. do 2 hodín, za ním mal ísť Leo (Karol Blesak) ale ťažilo sa mu stať, tak Miro musel byť na stráži do ½ 7., Leo ho vymenil. Bol som sa umyť celý v nemeckom dome, v prični zohrievali tam vodu, tak som sa umyl do poly, potom nohy a [h]ibaj utrieť sa. Uterák som mal pri kotly a trochu mi obhorel, ešte som ho opral a išiel naspäť do vozňa.

Asi o 10-tej dávali nám mimáš:⁵¹ kúsok masla a trocha marmelády, neviem, na koľko nám to dali, pol som zjedol a ostatné nechal, napísal a teraz idem hrať šach, ešte sme sa ani nerozložili, začal poplach, zbalíme sa, ideme do vinohradov. Až sa skončil poplach, nabil som si do boty klince a išiel po pušku, prvýkrát mám stojku od 5. – 7. a potom idem spať.

31. marca [sobota]

O pol jednej v noci vyrazili sme a ideme ďalej, zobudil som sa a chcel som zavrieť dvere, len sa mi na jednom konci odviazal štranek,⁵² tak som musel vstať a ísť opravovať mojú deku (postel'). Ešte som to nemal, keď sme vošli do tunela. Kamarát mi musel svietiť, aby som to mohol opraviť. Pýtal som sa ho, aké je okolie, hovorí, že sme už išli cez 10 tunelov a krásny kraj, Dunaj na ľavej strane, na ľavej⁵³ ohromné kopce, vrchy.

50 Kirchbergu nad Wagramom.

51 Prídel jedla.

52 Kožený popruh.

53 Správne mal napísať na tomto mieste „na pravej,“ lebo smerom zo Serede do Mautausenu tečie Dunaj po ľavej strane železničnej trate.

Dorazili sme až do dediny Mauthausen a tam stojíme do ½ 9., zachytil nás poplach, išli sme na neďaleké kopce, pri voznoch ostali len stráže. Já som bol nad kameňolomom i por. ...⁵⁴ a pozerali sme, ako bombardujú Linc,⁵⁵ už nás to omrzelo, dal som sa spať. Za malú chvíľu zobudí nás hlas trúbky, zvoláva nás spät', zoberieme batohy, ideme ani Golgotou nazad.

Po obede hráme sa v šach a niektorí karty, predal som 100 marek za 100 Ks a znovu 10 – 5 atd. Niektorí boli v meste na káve, tiež som chcel ísť, ale už nebolo [kedy], hostinec zavreli, debatujeme do noci a ideme na odpočinok.

1. apríla [nedeľa]

Už desiaty den cestujeme a ešte len St. Valence,⁵⁶ je húlový⁵⁷ apríl a chlapi natahujú jeden druhého. – || – – || –⁵⁸ bol veľmi rozbitý, ale stanica je už dostatočne upravená, ale domy pri stanici k nepoznaniu: jeden nemá strechy, druhý ani k poznaniu, len kopec kamenia bez okien, atd. atd. Vyrazili sme asi o 10. hod. ideme cez Šteyr,⁵⁹ továrne zničené i tie, čo boli v lesoch, tam nás zastihol poplach, ale cestujeme ďalej, Linc⁶⁰ obchádzame, lebo je rozbitý, i stanica úplne, robíme veľkú obkluku cez hory, samé údolia a vrchy, predpolie Álp.

Krásne okolie je tu, prechádzame cez samé údolia, nájdú sa tunely, ale nie veľmi dlhé, ako ktoré, naviac⁶¹ km. Na lavej strane rieka Enne tečie veľmi bystre, hovoríme, že keď by sme boli rozpustení, išli by sme na člny, alebo nejakej kompe až do Bratislavy. Asi o ½ 2. sme zbadali opravdové Alpy, končatiny⁶² ešte zasnežené a keď sme došli k nim i v údolí bolo kopa

54 Nečitateľné priezvisko, snád' por. Svitek.

55 Linz, hlavné mesto Horného Rakúska.

56 Dedina Sankt Valentin v Dolnom Rakúsku.

57 Bláznivý.

58 Znamienko opakovania použil autor v texte tak, že sa nachádza priamo pod slovom St. Valence (= Sankt Valentin).

59 Hornorakúske mesto Steyr.

60 Linz.

61 Najviac.

62 Končiare.

snehu. Počasie nám žičí, slnko krásne svieti, asi o 4. hod. ide nad nami lietadlo. Vbehli sme do tunela a tam trčíme, dym nás už dusil, neskôr vlak odťahol von z tunela, ale my sme boli stále vdnuka a očúvame, ako idú lietadlá. Ľudia hovoria, že bombardovali St. Valentín⁶³ a my, chvála Bohu, sme zase vyšli šťastlivo v koži, lebo doteraz tam, kde nocujeme, len čo odejdeme, bombardujú to nebo⁶⁴ ono mesto, či dedinu.

Dotiahli sme do Hielhau,⁶⁵ tam sme stáli, najedli sa, debatovali a išli, ako každý večer či noc.

2. apríla [pondelok]

Ráno 6.10 zobudí ma strážný, mám znovu druhú stojku od 6 do 8 rána, krásne vychádza slnko za skalami a neviem sa ani orientovať, kde je slnko, až potom, keď sa začal otieňovať,⁶⁶ potom vidím, kde je východ - západ.

O pol deviatej je poplach, máme nástup a hneď po ňom rozchod do vozňov, vezmeme batohy a ideme do tunelu, len čo sme tam vkročili, ja posledný, volajú nás späť, máme odchod, zo stanice ideme asi 3 km, veľké zákruty, vlak dlhý, nemôžeme utiahnuť, tak stojíme. Teraz idem na ~~Admont~~ a potom hrať šach.

Po poplachu ideme späť, vyprášim kabát, jeden, druhý, polovica ide vziať obed a ostatok je vo vozňoch. Obed sme mali o ½ 4., práma hrachovú polievku plnú echšalku,⁶⁷ zjedli sme to ani vlci, veď sme nemali polievky, čo sme vyšli zo Serede. Po umytí šialok ideme na mesto Admont⁶⁸ a to cez dediny Gstatterboden,⁶⁹ krásne sú to vrchy, ďalej Jolinsbach,⁷⁰ tu je most

63 Sankt Valentin.

64 Alebo.

65 Alpské mestečko Hieflau v Štajersku.

66 Druhá polovica súvetia je nezrozumiteľná, snáď to malo byť „..., keď začali predmety vrhať tiene, až potom vidím, kde je východ – západ.“

67 Ešus, vojenská nádoba na prídel stravy.

68 Štajerské mesto Admont.

69 Nepodarilo sa nám identifikovať.

70 Štajerská dedina Johnsbach ležiaca na úpäti Álp.

cez Enne a dva krátke tunely, Bruckgraben,⁷¹ tiež ohromný drevený most a vrchy, na ktorých je mnoho snehu, skaly sem tam sa uvoľňujú a padajú do Enne, Gesänse – Eingang⁷² až Admont.

Dlho sme ešte vonku, v poslednom vozni majú saksofon a harmoniku, hrajú a niektorí až do noci. Pri ohníčku opekajú kožu zo slaniny a jedia ju, až konečne sa im uráčilo spať, ale to bol tiež spánok, rozprávali až do 11 hodín. Ja som zaspal a koniec.

3. apríla [utorok]

O 8.10 hodine máme budíček, budí nás rotník, hneď nato nástup, beh do poly vyzlečení a telocvik asi do ½ 10-tej, idem sa umyť, obliecť a znovu nástup, fasujeme na tri dni: 25 – 30 dkg salámu, pól margarínu a 2 chleby, sme s tým spokojní, teraz sme vonku, niektorí sa pucujú a zase debatujú, ja píšem deník. Už som chcel ísť obedovať, keď zahučala siréna a my behom obliecť a do blízkyh hôr.

Debatovali sme medzi sebou, [h]oc sa k nám pribrala jedna Nemka, fajčí cigaretu a už [a]by bolo po poplachu, nástup, ktorí nemali tlumaky⁷³ s plnú polnú musia do kopcov a spať, dvaja stratili hodinky, spievame a pochodujeme, pozdejší⁷⁴ prší.

Boli sme vo vozňoch, došiel nám povedať, že bude prehliadka, niečo sme pucovali, vyprášili a išli spať.

4. apríla [streda]

Doobeda prší asi do ½ 11-tej, potom máme nástup a cvičíme asi do 5 hodín. Po cvičení debatujeme, ja píšem deník a rozprávame o Slovensku. Leo a Fero boli v meste a keď došli, veľmi sme sa im⁷⁵ načakali, lebo pri poručíkovi stáli a[si] ½ hodiny, opucovali sme sa a teraz debata, dlho, o Slovensku rozprávame stále, lebo čosi sa rozpráva, že je zle na Slovensku.

71 Nevieme lokalizovať.

72 Nevieme lokalizovať.

73 Plecniaky.

74 Neskôr.

75 Ich.

5. apríla [štvrtok]

Asi o ½ 8. vstávame, oblečieme sa a spievame, pozdejší nástup. Ešte som zab[ud]ol spomenúť: v noci som mal špatné sny, sníva sa [mi], že mi pes vyskočil až na 3. poschodie, pohrýzol ma, tiekla mi krv a až som mal veľmi malo⁷⁶ pustil ma došiel som k ... a umyl som to ešte, ale bolo mi dobre.⁷⁷

Ráno máme nástup a hovoria nám, že Slovensko padlo a Bratislava je obkolesená, to že ostatok našej batérie, vlastne oddielu, zaiste bol nasadený, tak možno niektorí sú už mŕtvi, ale i s nami je to bledé, pán por. Hlubina rozpráva pri nastupe: šetrit, šetrit a stále šetrit s každým kúskom chleba a zo všetkým. Neskôr fasujem cigarety, 50 kusov, niektorí ostávajú tu, ale väčšina ide do mesta podbiť si baganče. Mám stojku od ½ 11., neviem dokiaľ, len čo odešli do mesta začal poplach doteraz ešte nič, zostal som do 3 hodín.

Potom sme debatovali až do pozdnej noci.

6. apríla [piatok]

Fasujeme aspoň trocha kávy, potom nástup a cvičiť, nie dlho, lebo pršalo.

Na obed máme kúsok másla a znovu cvičiť, ale zase nestálo to za to, že sme vybehli von, lebo sme stáli pod šopu a spievali. Večera je výborná - hrachová polievka, dupla.

Po večeri sme boli v meste v kine, po predstavení ideme do kaviarne. 30 cigaretí fuč a naspäť spať.

7. apríla, sobota

Asi o siedmej zobudí nás stráž, že ideme fasovať mináš.⁷⁸ Poobliekali sme sa, bárs aj ťažko bolo lúčiť sa s postielkou a neumytí prebalíme si veci z tlmaka⁷⁹ do kufra a ideme do mesta Admont. Je to neďaleko stanice, asi km. Stojíme v starom chráme, ktorý vyhorel, ale už dávno, a teraz je

76 Na mále.

77 Veľmi nezrozumiteľná pasáž, navyše časť textu je rozmazaná a nečitateľná.

78 Prídel stravy.

79 Z plecniaku.

tam skladište produktu výživy. Čakáme na por. Dobiaša, ten išiel s desiatnikom a Vaculík ako tlmočník do kancelarie⁸⁰ a došli za dobrú chvíľu, chlapani za ten čas brali kapustu a jedli, zemiaky dávali do vačkov. Nabrali sme chleba, konzervy, kávu, cukor, cigarety atd. a išli naspäť.

Čas je veľmi zlý, premenlivé počasie, prší, chladno. Niečo sme vyfasovali pre seba a odchádzame späť z Admontu dolu tokom rieky Enne, už sme dosť ďaleko, prechádzame mostmi, viaduktmi a cez 12 tunelov, tu stojíme a rozprávame sa z evankovantami čo ušli zo Slovenska. Vymenil som 20 marek za sto korun a teraz píšem deník, cestujem, ale neviem kam, bliž a bliž k Slovensku. Asi o ½ 4-tej ideme ďalej bliž k Šteyr⁸¹ prešli sme 3 tunely, cez pár mostov a boli sme v Šteyri, tu sme stáli až do noci. Chlapani veľmi dávali a zapalovali strely, ohromne to horelo. Robili krik, šturc⁸² [až] do polnoci, až sme konečne zaspali.

8. apríla [nedeľa]

Ale šak to bolo hneď po polnoci, niektorí Trnavané⁸³ chceli sa dať na útok, pobrali bodáky a pušky a išli do poľa, ale o 3 hodinách sa vrátili a robili znovu krik medzi sebou, že nemajú kde spať. Vstávame o štvrt' na osem, obliekol som sa išiel umyť do nemeckých barakov, oholil [sa], košelu opral a išiel do vozňa. Chlapani fasovali kávu, ja som bol preč, mne sa neušlo, ale pán desiatnik sa zmiloval a dal mi. Hrali sme šach: 1:1 a zahučal poplach. Ideme do blízkeho lesíka neďaleko zrúcaných tovární na lietadlá a opalujeme sa, ktorí sa boja, sú v lese skovaný.

Po poplachu ideme späť, boli sme ešte dlho pri barakoch, lež nás zobrali a cestujeme. Večer sme dorazili do St. Valentín, na noc nás vytiahli, boli sme tam a rozprávali zo Slovákmí, ktorí evakovali⁸⁴ z Bratislavy do Linca a hovoria, že tam budú u sedliakov robiť. Boli to asi len Nemčúri, keď utekajú už týžden a jeden deň, hovoria, že Bratislavu keď mali zabráť, bombardovali ju trinásťkrát a potom útok, bleskové to všetko bolo.

80 Kancelárie.

81 Mesto Steyr v Hornom Rakúsku.

82 Hluk.

83 Trnavčania.

84 Evakovali.

Po debate neskoro v noci dali sme sa na odpočinok. Niektorí chlapci znovu pokúšajú sa znovu odísť, ale ostali.

9. apríla [pondelok]

Ešte len Pane Bože pomáhaj: jeden plače, že mu niektorý zobral chlieb. Zato bol nástup, zle-nedobre, že nám zastavia na tri dni mináš,⁸⁵ ale pán desiatnik to predsa vymohol. Niektorým zastavili cigarety, ale nič za to. Hrám šach, 2:1 pre mňa a je poplach, ideme do neďalekej doliny. Je tu potôčik a tu sa opaľujeme a pozeráme, kde sú. Asi o pol jednej začali do nich strieľať, ale nič sa nestalo.

Po poplachu ideme späť. Pavelka je veľmi opitý, nemôže ani na nohách stáť. Fasujeme konzervu, zjem ju a rúbam som drevo, chlapci varia zemiaky, ušlo sa mi 9 a po tom píšem deník. Ide veľmi moc evakovaných – celé kolóny – po ceste, peši, na vozoch a na bicigli, neviem, čo tu s nimi bude.

Hovorí sa, že Trnava nepadla a veď, čo už nech je, ako chce - len čo je z našimi a čo robia i kamaráti z batérie. Leo, Abel, Lukačovič a Vaculík sú na ceste domov, ešte večer nás po jednej zo Slovenska pozdravujú, dlho debatujeme, večer je už hlásený, ale nič za to.

10. apríla [utorok]

Nad ránom opúšťame sv. Florian⁸⁶ a cestujeme na Lin[c] ideme už 19-tý deň a ešte sme neni tam, kde by sme mali byť t. j. Vels.⁸⁷ Do Linca sme došli o ½ 8. a tu čakáme na poplach, ale predsa dostali sme sa do poly cesty asi deväť km od Velsu. Tu stojíme, je poplach. U potoka sa umyjeme a ideme, už píska na nás, vysadneme a ideme kúsok, [potom] znovu stojíme.

Konečne [o] 4.10 hod. došli sme na zriaďovaciu stanicu Velsu, je veľmi rozbitá, padali koberá⁸⁸, 5.10 sme na hlavnom nádvorí, sú tu prima žaby. Vyšikovali nás za masť (neďaleko) chodia tiež prima, tu sme dlho čakali, až došli pre nás. O 8.30 hod. sme v let. kas. je rozbitá.

85 Prídel jedla.

86 Dedinka Markt San Florian neďaleko mesta Linz.

87 Mesto Wels v Hornom Rakúsku, ktoré leží juhozápadne od Linza.

88 Plachty z vrecoviny.

Odtiaľto ideme ešte 1 – 2 km do jednej školy, tu sme sa ubytovali, rozložili a spať [o] 10. hod.

11. apríla [streda]

Prvýkrát v Nemecku. Už na mieste máme budíček, v košeliach ideme do neďalekých kasární, tu sa umyjeme, ideme na kávu, ale nebolo nič. Hovorila, že do 25. máme vybraté, neviem čo bude s nami.⁸⁹

Pero kapút. Asi o deviatej začal poplach, ideme pekný kus cesty k jednému potoku. Tu sme si posadali a pozorovali, ako Anglo Americké dvojtrupové lietadlá typ ...⁹⁰ odstrelovali neďaleké letisko alebo čo to bolo. Dobré sa bolo na ne pozerieť, ale z dĺžky. Poplach trval do ½ 1, ideme späť pre obed, ani nie polovička a znovu poplach, musíme ísť preč z barákov. Netrvalo to dlho. Ideme späť, dostali sme [jedlo], najedli [sme sa] a [ideme] pre posteľ a slamíky do deb. kas.

Babrali sme sa do noci s posteľami a teprv sme sa museli pucovať, umyť sa celý a spať.

12. apríla [štvrtok]

Budíček začína o 5-tej hod.: obliecť, umyť a pre kávu, bola biela prihorká, ale ...⁹¹ Čistíme si šaty a o 9-tej máme ísť na potok [a]lebo riekku umyť sa a oprat', čo máme špinavé, ale sa to nestalo, musíme ísť cvičiť o ½ 11.

Čas veľmi pomaly ubieha, prší a [je] vietor, blato, ale na tom nič musíme ísť na cvičište. Tu to ide veľmi pomaly ile⁹² konečne sme sa dočkali večera a ideme domov.

Všetko čistiť a hybaj spať.

13. apríla [piatok]

Ráno ako obyčajne. Na cvičište a večera je tu o 9-tej, sprostó obed opačne o 5-tej hodine a prvýkrát sme boli v meste do 9.05 hod.⁹³ V meste

89 Potiaľto písal autor denníka atramentovým perom, zvyšok denníka dopísal atramentovou („tintovou“) ceruzkou.

90 Tu vynechal miesto pre jedno slovo – asi si chcel zapísať typ lietadla, ale z neznámych príčin ho neuviedol.

91 Nečitateľné slovo.

92 Ale.

93 Táto veta nedáva zmysel.

sme chodili po krčmách a putikách, večeríme, pijeme, ale len limonádu ako vodu - práma a spať.

14. apríla [sobota]

Ako obyčajne - ráno v 5 hodín - najlepšie sa mi sníva [a] trúbi budíček. Oblečiem sa, idem pre kávu, Šošo, môj priateľ, či kamarát, upraví mi tušku⁹⁴ a ja za ten čas horko-tažko dostanem kávu. Po tom cvičíme, rozprávajú a vysvetľujú nám o stráži a podobné.

Po večeri na cvičište, o 9-tej je večera, nemýľte sa, tu je to opačne: ako som spomenul o 9-tej máme večeru a [o] 5-tej obed. Tu sme cvičili odpočívali atď. atď. Desiatnik Hajdúch je povýšený na čatníka atď. atď.

Večer som si čistil šatstvo, obuv atď. Je večer, pri prehliadke som mal všetko v najväčšom poriadku.

15. apríla [nedeľa]

Nedeľa, ráno vstávam o šiestej hodine očistím sa, oblečiem, po raňajkách ideme do kostola, prvýkrát, čo sme odešli zo Serede.

Po obede periem špinavé kapesníky⁹⁵ a trochu sa mi obescli, zobral som ich dať na posteľ a so Stanom Vatterom [som] išiel do mesta. Pri kine sme ich čakali, o $\frac{3}{4}$ [na] 5 vyšli a spolu sme chodili po meste. V hostincoch povedali nám, že pre nás nemajú [miesto], že sme cudzinci.

O $\frac{3}{4}$ n[a] 8 ideme domov, jedna žena dala nám dve jabĺčka. Stano dal je[j] tri cigarety, opucovali sme si ešte šaty a nato hneď prehliadka.

Po nej hybaj na posteľ.

16. apríla [pondelok]

Ráno máme na učebni debaty. Páni poručíci debatujú s nami. Večera málo, ale dobre aj to, keď nie lepšie. Ideme na cvičište a z poly cesty nás vrátia, musíme do hor. Vlastne je to len les. Chvíľu cvičíme a je letecká bitka - veľká strelba. Bola zostrelená nemecká Meseršmitka a ideme domov. Asi v pol cesty znovu bitka. Bolo asi 4.10, keď zapálili na letisku niekoľko cisterní. Chvíľu ideme a zase k domom sa striel[a], až konečne o piatej sa dostaneme domov.

94 Ceruzku.

95 Vreckovky.

Po obede fasujú chlapci cvičné náboje. Neviem, čo to znamená. Nikto nesmie opustiť kasárne ani Nemeckí soldati.⁹⁶ Hovoria, že Rusi sú už blízko.

17. apríla [utorok]

Stále sú letecké súboje a my musíme chodiť v bojovom zástupe skoro jak v rojniciach. V lese sme, kde-ktorý debatujeme. Až sa skončil poplach, po ňom ideme domov.

Prvýkrát čo sme vo Velsi, fasujeme nemecké cigarety: 80 kusov a 45 marek. V noci o 1/2 11. sme mali už druhú prehliadku. Moj sused Konečný (dobrovolník) ma zobudil, musím si uhladiť šaty a pušku dozadu.

18. apríla [streda]

Práve koniec večere, je malý poplach. Hneď nato letecká bitka: z lietadiel odstrelujú nejaké ciele, aj nad nami sa bijú lietadla, ale nič sme nespozorovali, že by bol padol.

Večer je veľká prehliadka, na galoty⁹⁷ pozerajú, či nemáme niečo.

19. apríla, [štvrtok]

Už sa začínáme učiť o dele kaliber f, vzor 120 Ko - až do deväť hod. Po večeri, len čo sme opustili mesto, začal poplach – veľký. Lietadla bombardujú dosť daleko od nás mesto na západ. Rádio hlási, že Ruské tanky robia útoky na Linc asi 25 – 30 km [od] nášho mesta Vels-u.

20. apríla [piatok]

Ráno máme del. výcvik, beháme ako blesk atd. Po obede je poplach, sme v neďalekom lesíku tu nás učia v ...⁹⁸ a potom preháňa nás rot[ník]. Každý nadáva až hrmí.

Konečne sa dostaneme domov, sme veľmi ustatí a čakáme na obed. Už ako-tak sme sa ho dočkali. Veľmi nám chutil a po nem⁹⁹ som očistil výstroj a spať.

96 Vojaci nemecky (der Soldat = vojak).

97 Na nohavice.

98 Tu sa nachádzajú tri nečitateľné slová.

99 Ňom.

21. apríla [sobota]

Na ráno bol poplach, akosi to začína každý deň a už aj v noci, ešte som zaspal. Ráno sme v učebni, po nej večera a preč do lesa na cvičení. V meste zastihol nás poplach – utekal každý, kde-ktorý, ja som bol v jednom dome, ale keď prešli lietadlá ideme ďalej. Tu sme do ½ 3. ležali. Na rozkaz nášho por. Hlubinu cvičíme rojnice, už po cvičení rozprávajú nám o orientácii vo dne a v noci. Po cvičení sme zmokli, zachytilo nás to asi v poly cesty.

Na prehliadku prvýkrát dnes píšem tresty: 20-krát za prilbu. A potom spať.

22. apríla [nedeľa]

Je nedeľa, boli sme v kostole. Pán por. Dobiaš pochválil nás za pochod a spev (batériu). Je premenlivé počasie, padajú krúpy. Stromy sú rozkvitlé, keďby sme tu zatiaľ boli, bude asi moc ovocia – plné sú kvetu. Po obede sme mali prať šatstvo, ale nič s toho nebolo, lebo pršalo.

Hráli sme v karty až do večera a potom sme mali prehliadku, už druhýkrát mam trest: 50-krát napísať za papuče.

23. apríla [pondelok]

Pondelok ráno po budičku došiel náš por. Hlubina a nachytil starých mazákov ešte na posteli, zbudil ich, neviem či ich potresce alebo sa [na] to zabudne. Pršalo celý deň, učili sme sa u dela a chodili sem-tam až konečne sme došli do učebne a písali sme práca obsluhy u dela.¹⁰⁰

Večer [bola] vychádzka zastavená, musíme sa učiť. Asi nás nutno potrebujú, bude koniec. 24 t. m. je konferencia. Teraz pucovať budem si šatstvo a pôjdem spať.

24. apríla [utorok]

Do obeda máme del. výcvik v nem. kasárnach. Asi o ôsmej ideme spať vymeniť prvú čatu – tá mala pušky. My sme necelú hodinu cvičili a o deviatej [bola] večera. Mali sme sýr, puter¹⁰¹ a chleba, nejedli sme sa [a] ideme do neďalekého lesa cvičiť.

100 Koniec vety nedáva zmysel, snád' písali nejakú previerku znalostí obsluhy dela, o ktorom sa učili 19. apríla.

101 Pravdepodobne myslí maslo (die Butter = maslo).

Očuli sme hučať nejaké lietadlo, ale nevieme, či je poplach. Rozprávame, čo bude s nami, keď nás obkolesia Anglo-Američania a z východu Ruskí vojaci. Hovoria, že bude po vojne. Teraz sa začala akási konferencia spojencov a zároveň veľútok a chcú to čím skorej skončiť. Po obede som si bol kúpiť chlieb a Kantor, sused, mi predal maslo a tiež chlieb.

Mal som posluhu a čakám prehliadku. Trniem, ako prejdem, lebo veliteľ sa s nami [d]neská dohovára, že [za] nič nestojíme.¹⁰² Slobodník Marušinec našiel mi prach na kachliach, ale nič mi za to nespravil, trochu ...¹⁰³

25. apríla [streda]

Nemali sme sa ani čas nejst' [a] už nás ženú, že je predpoplach. Mali sme krúповú kašu, rýchlo som ju zjedol, umyl šialku a už aj musím bežať. Akosi sme sa dostali do lesa, bol som zmordovaný. Máme kus cesty na cvičišťe asi 5 – 6 km [a]lebo aj viac, ľahli sme si a práve začal poplach – stále sa zosilňuje!

Neská sa nám to oplatilo, že sme ďalako¹⁰⁴ od Velsu.¹⁰⁵ Zaspal som a zobudil ma rachot a výbuchy bomb. Zdalo sa mi, že priam do lesa to padá, ale nám sa chvála Bohu nič nestalo, ale zato strachovali sme sa, že nám rozbili kasárnu, ani [nie tak] o ňu, ako o náš majetoček, čo máme v kufre a o cigarety. Poplach sa skončil asi o ½ 3-tej, ešte nám por. Dobiaš rozprával o orienácii a v rojniciach sme išli domov.

Tretia a niečo z našej čaty idú pomáhať. Ja sa oholím, zohnal som sýr, išiel do kasárne, opucoval šaty, písal deník a spať. O pol jedenastej ma zbudili, je veľký poplach. Bleskove zrichtovať¹⁰⁶ a do neďalekej prehľbenej cesty. Chvíľu sme tam boli a [potom šli] naspäť, zoblieť [sa] a znovu na odpočinok.

102 Druhá časť súvetia je syntakticky nezrozumiteľná. pravdepodobne chcel povedať, že „... veliteľ nám dnes dohovára, že za nič nestojíme.“

103 Na konci vety je nečitateľné slovo.

104 Ďaleko.

105 Welsu.

106 Vo význame: upraviť, pripraviť.

26. apríla [štvrtok]

Po apeláku¹⁰⁷ rýchlo najesť a máme ísť do lesa. Ja som mal smolu, zobrali ma odpratávať črepiny a už všetko, čo je v ceste. Boli tam i mŕtvi maďarskí vojaci.

Asi o pol jedenastej nás vyhnal poplach. Išli sme do školy, potom von – tam je bezpečnejší - zobral som si chlieb a maslo, zjedol som moc a išiel spať asi 5 krokov od úkrytu. Zaspal som tuho, kamarát ma musel zobudiť, keď bolo už po poplachu. Obliekol som sa a išiel sa znovu najesť a do roboty. Do pol piatej sme robili a domov umyť, opucovať sa. O desiatej mám stojku - prvýkrát zodpovednosť v kasárne.

Mal som návštevy: zástavník, poručík atd., ale nič sa nestalo.

27. apríla [piatok]

O štyroch mám znovu stojku. Bola hmla a veľká zima, veľmi som nachladol [a] mám kašeľ.

Po obede som si opral šaty spodné (košeľa, ..., ¹⁰⁸ uterák atd). V baráku som si dal podraziť boty ([za] 2 cigarety) a mám znovu stojku. Ešte som zohnal niečo chleba [a] sýr, najedol [som sa] a spať.

28. apríla [sobota]

Do deväť cvičíme s puškou a po večeri ideme k neďalekej rieke Inn a perieme šaty: chvíľu. Dážď nás odohnal, boli sme skrytí v bunkeri [a] keď to trochu stíchlo, ideme domov.

Opucoval som si šatstvo, vyzliekol [sa] a bol som pripravený na prehliadku, keď naraz príbehne služba, že je tu civil na chlieb. Kúpil som 2 kg za ...¹⁰⁹ a išiel dnu spať.

29. apríla [nedeľa]

Nedeľa. Veľký vietor, zima. Písal som trest a teraz čakám, pôjdeme do kostola. Cez mesto sme išli v tichosti a naspäť so spevom. Po obede sme chceli ísť do kina, ale veliteľ izby mne zakázal, tak pekne krásne som musel ostať doma.

107 Po nástupe .

108 Nečitateľné slovo.

109 Dve nečitateľné slová.

30. apríla [pondelok]

U mäsiara na práci [som bol], robím i na streche.

1. mája [utorok]

V noci veľmi zle spím, prehadzujem sa zboka na bok, trpím na reumatické bolesti. Je chladno, premenlivé počasie. Najmä v noci pri okne je úplne zima, ani o Vianociach.

2. mája [streda]

Išli sme [o] volačo skorej svičiaku,¹¹⁰ ale neoplatilo sa nám to. Pán por. Dobiaš má učebňu, ...¹¹¹ sa, sme potrestaní. Po obede ([o] ½ 6.) ideme spať. Za 10 min. vstávať, cvičiť, pucovať izbu [a] rajón a záchody. V noci to prešlo dobre: len zima a ja [mám] reumu!!!¹¹²

3. mája [štvrtok]

Prší zo snehom, [je] premenlivé počasie, z del. výcviku ideme na učebňu, tresty, gulomet, delo preberáme.

Tresty sme preberali a jeden už aj máme cestou, na cvičište, robíme prískoky, bol som mokrý a každý jeden naviac, kolená a rukavice. Nič za to, po obede s plnou poľnou máme nástup: trikrát. Niektorí išli do mesta, keď som chcel práve ísť, zarazili [mi] vychádzku.

4. mája [piatok]

Zima, veľká mlha do deväť, potom slabé slnko. Cvičili sme do deväť, potom šlus,¹¹³ Anglo-Američania obsadili stanicu atd. atd. Prestáhovali sme sa do barákov a nastala rabovka, vzal som čižmy, hrachové konzervy, ukladám to, mám už plný batoh i ešte jeden. Nás obsadili asi o 4. – 5. hod. boli tu jejich poprední velitelia.

Do pozdnej noci sme debatovali i velitelia s nami a spať.

5. mája [sobota]

Spomínam, sestra má narodeniny, nemôžem jej gratulovať, ale aspoň tu, keď to bude niekedy čítať, nech sa poteší, že som si na ňu spomenul.

Mám všelijaké sprostosti, teraz balím.

110 Z svičiaku = z cvičiska.

111 Nečitateľné slovo.

112 Rovnakým spôsobom bolo slovo zvýraznené i v rukopise denníka.

113 Koniec (der Schluss = koniec).

Časť B – pamätníkové zápisky

Do Vendelkovho pamätníka

Úvod

Tento sošit som si kúpil nie snád' preto, že som mal hodne penazí, ale hodne času, aby som si dlhú chvíľu písaním ukrátil.

Sošit' tento mi bude spomienkou v budúcich starých rokoch na moje mláďa, ktoré som strávil na vojne.

Mladý opúšťa časy a nastúpi dráhu vojenskú službu a zanechal všetkých svojich drahých aj milenku svoju.

Žen cez šumiacu horu a ďalej na shledanou. Kto tento sošit ukradne nech mu ruka odpadne!

Tento sošit som si kúpil, aby som domov niečo doniesol a nešiel domov ako pes!!!

Z dlhej chvíľe napísal: Vendo Krajčovič.

Vo Velsi 22. apríla 1945

Strelník Krajčovič Vendo

Spomienka:!

Hlboká vodička pod vysokým dubom,
never vždy dievčatko šuhajovým sľubom.
Každý mláďenec rád z dievčatkom chodí,
keď od nej odíde, s druhým sa vodí.
Nejeden mláďenec s druhými sa vodí,
mnoho nasľubuje, ale málo robí.
Studený vetriček fúka od hájička,
ja pojdem za mojho Venda.
Vychádza slniečko spoza skaly, nepovedz
miláčku že sme spolu stáli.

Z dlhej chvíľe napísal:

str.Vendo Krajčovič

Vyznanie lásky !

„Slečno“ keď vás vidím, srdce
mi skočí do kolena; duplovky
sa mi zapalujú a cigareta
mi horí láskou.

K vám
Písal vo Velsi
Vendo!

„Prečo?“

Prečo už nesvitne
raz zora pokoja,
prečo ešte volá
celý svet do boja?

Národy sa kúpu
vo svojej vlastnej krvi,
horári sa množia
zväčšujú sa hory!

Vojak v blate leží,
vši mu telo žerú,
strážit' musí, p[r]iatelu,
z bunkera cez dierku!

Ja som tu tiež s nimi,
cítim čo je vojna,
celý zmrzlí chodím,
dážd' sa leje na mňa!

Obraciame zraky,
k tebe, mocný „Bože,“
ak ty nepomožeš,
ktože nám pomôže!

Pri ukrutne dlhej chvíle napísal,
Vendo Krajčovič

Výstraha!!! - - - - !!! - - - - !!!

Kto bude tento pamätník čítať neopovážte sa ho zmazať!

Neni sú v ňom žiadne diela básnické,
ale sú v ňom drahé spomienky vojenskej.

Keď som na vojne slúžil, po civile
som vždy túžil, srdce som mal plné ľútosti
a preto som písal tieto hlúposti....

Strel. Vendo Krajčovič

Spomienka na domov...

Spomínam jak doma žijú. Já, Vendo, na vojne čiernu kávu pijem.
Doma hudba hraje a všade moc plesu. Všade plno zábav, všetko ide tančiť
a ja bez peňazi neviem čo mám robiť. Taký je ten život dnešný vojenský,
to radšej spomienka na naše milenky.

Sobota na vojne !!! ... !!!

Je krásne na tej vojne,
keď sa myje podlaha
častokrát si v sebe myslím,
je to práca pre vraha!!

Podlaha čistá ako zrkadlo a
biela, bude si to v civile poch-
valovať moja milá!

Za tie dve koruny, čo
dostaneš doma, máš sa
vláčiť po dlážke jak štena.

Dostaneš ešte hrnček čiernej kávy,
suchý chleba k temu, verte
mi, že by som tým pra-
štil a šiel domov peši!!!

Napísal
Vendo Krajčovič

Zdanie!!! !!!

Zdalo sa mi v snení,
že hviezdy padajú,
s pozdravom od milej
listeček, že majú!!

Sníček sa vyplnil
večer u rozkazu.
Dostal som od milej
dva listy odrazu.

V jednom vyslovujeme
smútok svojho srdca
v druhom je vyznávaná
láska nehynúca!!

Snívalo sa: Vendovi

„Spomeň si“

Až budeš s iným chlapcom stáť
a hviezdy počítat'. Až vyjde plný
mesiačik, spomeň si čo robí tvoj Vendo.

Ktorý Ťa verne miloval a lásku Tebe vyznával.

On by v ďalekej cudzine
na Teba si spomínal jedine!

Spomeň si, čo si slúbila a prečo si ma
klamala. A preto šťastná nikdy nebudeš
a na mňa si často spomenieš!!

Pri spomienke na milú napísal
Strel. Vendo Krajčovič

Prvá stráž vojaka!! ... !!

Na tej vojne je to kruté,
kričí na mňa v každom kúte.

Jeden kričí, náhlite sa
druhý kričí, zopnite sa.

Jestli to tak ďalej pôjde
bude zo mňa generál!!!

Dievča pri spovedi!!

Farár sa spytuje:	Máte chlapca?
Dievča:.....	Áno mám.
Farár:.....	Čo robíte, keď ste sami?
Dievča:.....	Nič, pán farár.
Farár:.....	Nešáľte, nepôjdete do neba.
Dievča:.....	Chcel odo mňa hubičku.
Farár:.....	Nič viac?
Dievča:.....	Potom ma položil na lavičku.
Farár:.....	Ďalej.
Dievča:.....	Odhaľoval moje nôžky.
Farár:.....	Zostalo to nevydržaním.
Dievča:.....	Potom mi stiahol galoty.
Farár:.....	Len chytro, nech sme skôr hotoví.
Dievča:.....	Potom prišla mamička.
Farár:.....	Mizerná baba, musela práve [v]tedy prísť?!!

Z dlhej chvíle napísal
Strel Vendo Krajčovič!!

Vojenské ohlášky!!

Do stavu vojenského vstupuje slobodný
strelník Vendo Krajčovič, syn vlastného otca.

Berie si za svoju vlastnú ženu hrbatú
pušku, vzor 24. Dcéru nebohej zbrojovky Brno.

Kto by vedel nejaké prekážky, nech
to ohlási láskave u Delostreleckého odielu:

„Domobrany“ vo Velsi!!!

Vysvedčenie vojaka

Na spanie.....výborný.
Na pol hodinku.....nedostatočný.
Na čiernu kávu.....nedáva.
Do práce.....nerád.
Na ulievanie.....prvý.
Chodby čistiť.....nechce sa mi.
K dievčaťu.....nežný.
K žoldu.....prvý.
Na dovolenku.....prvý.
V zemepise.....nezná cestu len po stanicu.
Posluha.....ako somár.
Drepovať.....nohy ma bolia.
Na vychádzku.....ide aj keď prší.
Z vychádzky.....ide posledný.
Pred žoldom.....natešený.
Po žolde.....čaká na druhý.

Z dlhej chvíle napísal
Vendo Krajčovič

Spomienka!!!

Na stanici vlak už stojí,
chlapec svoje dievča hojí.
Neplač drahá, utíš srdce
mám Ťa rád ešte viacej.

Za veľkého plaču, ruchu,
podáva jej nežne ruku.
Bozkať sa jej neodváži,
bo vie, že inému prináleží.

Zato ja však nezabudnem,
i keď ja ďaleko pôjdem,
na tie tvoje pery krásne,
na oči jak nebo jasné.

Jednej tebe veriť skúsim,
že ťa raz pobozkať musím,
ostatne však nezabudnem,
že ťa verne milujem.

Toto píšem, moja milá,
keď je len čo malá chvílka,
bych mal srdce slepené,
čo som zažil u vás v Trnave!!!

Pri spomienke na svoju milú
napísal: Strel. Vendo Krajčovič

Prečo má vojak 2 koruny denne

Keď Pán Boh stvoril svet a vojna sa chystala
k životu, povedal Pán Boh svätému Petrovi,
čo dáme vojakovi? Tu Pán Boh povedal: „20 Ks denne,“
biely chlieb a šunku.

Bohužiaľ, svätý Peter zle rozumel a predpísal
2 Ks denne, čierny a pušku.
Od tej chvíle sme stále ukrátení.

Napísal Strel. Vendo

Čo mal môj miláčik rád!!

Ja svojho miláčka veľmi rada mám, o čo ma požiadal, to mu veľmi rada dám.

Ja som mu dala hubičiek moc, ešte ma požiadal oč? Ja som ho nemohla vidieť strápeného, šla som s ním do hájička zeleného. Tam ma pritísnul, srdce blíž, hádajte kde on pritísnul blíž?

Tak sme tam chodili každúcky deň, on sa [u] mňa hrál len. On by tam chcel chodiť do smrti rád, hádajte dievčatá čo on mal rád?!!

Pozdrav zo šireho sveta!!!

Týžden sa mi minul, prišla nedeľa a mne sa snívalo, že ti písať treba. Písal bych ti lístok, neviem či ti príde, či sa tvoje srdce zhovárať bude. Ku stolíku sadám, papier, pero hľadám, chcem to pomalovať a Teba srdečne pozdravovať. Tak ťa pozdravujem zďaleka, nie zblízka, zvysoka, nie znízka, len z toho m[i]estečka spod môjho srdiečka.

Bože môj, pomáhaj tento lístok písať, aby sa potešil, kto ho bude čítať. Pravou rúčkou píšem, ľavou poťahujem a tak ťa pri tom pozdravujem.

Lístok ti píšem, rúčku podávam, pri týchto pár riadkov s tebou sa zhováram.

Napísal Vendo
Vo Velsi

Vojensky „Verím vBoha.“

Verím v pána poručíka ako všemohúceho stvoriteľa našich trestov a cvičení, pána zástavníka, syna jeho nevlastného, ktorý sa z vojaka ...¹¹⁴ stal slobodníkom a bol povýšený a sedí v kancelárne jeho. Odkiaľ príde revať na nás úbohých vojakov.

Verím, že nám poručík nič neodpustí a preto je ten náš život smutný. Často si na celú vojnu poďívaj a na smutné časy nikdy nezabúdaj.

Z dlhej chvíli v nedeľu napísal

Vendo

114 Nečitateľné slovo.

Vojenská modlitba

Otče náš, milý Pane, na vojne
sa zle máme. Ty Pane náš
najsvätejší daj, aby nám bolo lepší.

Bože náš všemohúci, daj nám
[nech] mäsa väčšie kusy máme,
veľké trápenie aj na žolde
skrátene.

Dopušť na nich, zo sta nám kradnú,
aby nás pustili hneď domov.
Vyslyš, Bože, modlitby naše a
pomáhaj v každom čase.

Zdravas Maria, svätá panna
vstávam moc včasne z rána,
modlite sa dvakrát denne by
spali [sme] dopoledne.

Povolaj šarže tiež k sebe, lebo
nás trápia v každej dobe.
Trápia nás tiež za dna v noci
Bože buď nám na pomoci.

Už nám nestrihajú vlasy, chráň
nás Bože už od basy. Prosíme,
kľakáme na kolená, aby bola
dovolená.

Zhliadni na nás z neba, aby bolo chleba.

Napísal Vendo

Na rozlúčku

Ďakujem Ti, drahá, že neplačeš a s tým mi uľahčuješ i tieto posledné chvíle, ktoré strávim v neprítomnosti tvojej.

Ďakujem ti smutne, aby za moje ti neužitie lásku ktorú – vedz – nikdy nesklamem.

Nebud' smutná, aby moje spomienky, aj v dálke zostali jasné, aby som o Tebe snil ako o zlatej princeznej z rozprávky. Ktorá nevidela smútok.

Vrátim sa, potom bude slnko svietiť na naše šťastie. Kvety najkrajšie budú kvitnúť len pre nás, vtáci budú spievať, najkrajšie chorále na našu lásku a celý náš život.

Nehovorím zbohom, hoci neviem, kedy sa vrátim. Prídem a viem, že tvoje otvorené náručie bude čakať na mňa a potom nebude nijakej prekážky, splnia sa finále našich túžob.

Zatiaľ ťi šťastná, drahá moja, a
nezabudni.

Z dlhej chvíle napísal

29. IV. 1945 Vels – i strelník Krajčovič Vendo

Príloha č. 2

Ukážky z pôvodného rukopisu denníka

v Hradci, tu sme stáli asi do mojej chľapy
 veľmi dovoli a rozpravovali sme sa obzvlášť to
 bolo. Pobyli tu štyri dni do pol noci a sme
 konečne vošli

J. opuka. Ale keď to bolo hneď po pol noci miestni
 Tmavos chceli na nás ísť a zabíjať nás
 a púšť a ísť do pol, ale o 3 hodiny sa vrátili
 a robili znovu hneď medzi sebou, ideme hneď
 späť. Všetkým o štyri dni som obliekol som sa
 ísť smyť do nemocnice barokový a obliekol hneď
 späť ísť do vozna. Chľapy furorovali hneď ja
 som bol preo mne sa menilo, ale ja som derisoval
 sa smyť a do mňa. Hľadi sme ísť 1-1
 a schválil postach ideme na blízkeho leviho
 neteľného včierajších tvorovni ma lietadla a ope-
 ľujeme sa hľadi sa hľadi sa v hľadi obojím.

Po postach ideme späť hľadi sme ísť alho spí
 barokoch lei mäs zobrali a cestujeme meier sme
 dorozili do St. Valentin ma moa mäs vyfialli
 boli sme tam a rozpravovali sa hľadi sme

Do Vendelhoého
pomníktruha

Uvod

Hevko sošit som si húpil nie mied preto,
ale som mal bodne penori, ale bodne čaru
aby som si dlhu chvilu jironim ubičil

Sošit tento mi bude pomienkou v budúich
stovkách rokov ma moje mládeži hvari som štíval
ma moyne.

Mladý opústa čony a mostyji družku rojovskú
službu a ranechat všelkých vojiel družých aj
milentku vojú.

Ten čo žumivau tomu a dalij ma
shladanou. Mo tento sošit ubičadne mektonau
ruhu. odpadne!

Tento sošit som si húpil, aby som
domov niečo doniesol a mešiel domov cho ps!!!

Zlthij chvíle mapisiel: Vendo Krajčovic.

Vo Vetrí 22 apríla 1945

Ubelník Krajčovic Vendo

Príloha č. 3

Trasa vojenského transportu – časť A: Sereď – Admont

Trasa vojenského transportu – časť A: Admont – Wels

Príloha č. 4

Vendelín Krajčovič (Pác 27. mája 1924 – Trnava 25. októbra 1996)

Ako vojak čs. vojenskej misie v Budapešti (1946) – prvý zľava

Zdroj: *Rodinný archív*

Fotografia z pasu (1947)

Zdroj: *Rodinný archív*